

CHRONOLOGIE

INTRODUCTIE PREHISTORIE EN OUDHEID (TIJDVAK 1 EN 2)

Het maken van een eenvoudige tijdbalk kan leerlingen vaak helpen bij het begrijpen van de geschiedenis, maar wordt door veel leerlingen niet enthousiast ontvangen. Natuurlijk moeten leerlingen de belangrijkste jaartallen kennen, maar dat is vaak niet het doel. Leerlingen moeten bijvoorbeeld veranderingen zien, continuïteiten herkennen, door historische analogieën het heden kunnen verklaren of in ieder geval oorzaken en gevolgen zien. In de werkvorm 'Chronologie' gaan leerlingen met al deze zaken aan het werk en komt de eenvoudige tijdbalk tot leven.

De 'Chronologie' laat leerlingen:

- leren argumenteren en redeneren
- leren de dimensie tijd ervaren
- het nut van feitelijke kennis ervaren
- historisch denken

Onderwerp	Introductie op de prehistorie en oudheid
Activiteit	Leerlingen doorlopen verschillende rondes waarin ze uiteenlopende activiteiten moeten verrichten
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de klas is kort gewezen op de verschillende kenmerkende aspecten uit de prehistorie en oudheid
Instrueren	Wat: introductie op de periode tot aan 500 na Chr. Hoe: in tweetallen doorloop je verschillende rondes waarin je ontwikkelingen, afbeeldingen en bronnen op de juiste plek moet leggen Waarom: op deze manier krijg je een eerste indruk van de prehistorie en oudheid en de kenmerkende aspecten die daarbij horen
Uitvoeren	Leerlingen doen de activiteiten in tweetallen. De leerlingen krijgen een opdrachtenblad en een uitwerkblad (print deze op A3-formaat).
Nabespreken	Wat: wat heb je geleerd? Welke ontwikkelingen zie je? Hoe: hoe hebben jullie het gedaan? Wat deden jullie waardoor het goed ging? Waarom: zo krijg je een eerste inkijk in de middeleeuwen Advies is om iedere ronde 10 minuten te laten duren en deze dan vervolgens gezamenlijk na te bespreken (dit om te voorkomen dat leerlingen gedurende het proces niet te herstellen fouten maken).

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

CHRONOLOGIE

INTRODUCTIE PREHISTORIE EN OUDHEID (TIJDVAK 1 EN 2)

Ter introductie op de eerste historische perioden *de prehistorie* en *de oudheid* doorloop je onderstaande rondes.

Ronde 1

Bij de historische periodes de prehistorie en de oudheid (de periode tot 500 na Chr.) horen verschillende kenmerkende aspecten. Deze vind je achterin ieder hoofdstuk. Schrijf deze kenmerkende aspecten over onderin de tijdbalk.

Ronde 2

Geef de kenmerkende aspecten nu een kleur: **rood** voor politiek, **groen** voor cultureel en **geel** voor sociaal.

Ronde 3

Onderstaande gebeurtenissen vonden allemaal plaats in de prehistorie en de oudheid. Plaats het nummer van de gebeurtenis op de juiste plek in de tijdbalk.

1. Jezus Christus zou volgens bijbelse bronnen in dit jaar zijn geboren. In zijn leven zij hij het joodse geloof hebben gepredikt onder de plaatselijke bevolking en nam het aantal volgelingen al snel toe.
2. Lange tijd was het Romeinse Rijk een Republiek, maar in dit jaar slaagde Octavianus erin het Romeinse keizerrijk te stichten. Hij werd daardoor de eerste Romeinse keizer Augustus.
3. In de Vruchtbare Halve Maan, in het tegenwoordige Syrië en Irak, lukte het jagers en verzamelaars om voor het eerst gewassen te verbouwen en daarmee een landbouwsamenleving te beginnen.
4. Het lukte de aristocraat Kleisthenes om de tirannen uit de Griekse stadstaat Athene te verjagen. Hierna stichtte hij in Athene een democratie.
5. Het ging steeds slechter met het Romeinse Rijk. Een verwoede poging om het rijk op te delen in een oostelijk en westelijk gedeelte mocht niet baten.
6. Keizer Constantijn maakte met het Edict van Milaan een einde aan de christenvervolgingen. Hij werd zelf een christen en het christendom werd op allerlei manieren bevoorreed.
7. Germaanse barbaren, zoals ze door de Romeinen werden genoemd, lukte het om de Romeinen bij de slag in het Teutoburgerwoud te verslaan. De Romeinen durfden vanaf dat moment niet meer op Germaans terrein te komen.
8. In dit jaar werd de laatste West-Romeinse keizer afgezet. Het West-Romeinse Rijk zou vanaf nu uit elkaar vallen.
9. De stedelijke gemeenschap Uruk had in deze periode meer dan 50 000 inwoners.

Ronde 4

Bij deze eerste historische periodes horen ook enkele belangrijke personen. Hieronder staan enkele beschrijvingen. Plaats het nummer van de beschrijving bij de juiste persoon.

10. Deze man lukte het om aan het Romeinse Rijk grote stukken grondgebied toe te voegen. Zo slaagde hij er relatief snel in Gallië, het tegenwoordige Frankrijk, te veroveren. Na dit succes

wilde hij de macht naar zich toegrijpen. Hij wilde de macht hebben over het hele Romeinse Rijk.

11. Aan de vooravond van de beslissende slag tegen keizer Maxentius ontving hij in een droom een teken van Christus. Als hij het kruis op alle schilden van zijn soldaten zou laten schilderen, zou hij overwinnen.
12. Hij is de oudste bekendste individuele mens. Bergbeklimmers vonden zijn mummie enkele decennia geleden. Veel weet men ook weer niet van hem: was hij nou een jager of toch al een boer?
13. In de Griekse oudheid ontwikkelde de wetenschap zich sterk. Eén van de nieuwe wetenschappelijke onderwerpen was de filosofie. Deze man geloofde dat een ieder mens slimmer was dan dat hij eigenlijk zelf dacht. Maar door continu vragen te stellen aan een persoon, wordt hij of zij alsmaar slimmer.
14. Lange tijd in het Romeinse Rijk werden christenen niet geaccepteerd. Eén van de hevigste christenvervolgingen vonden plaats onder deze keizer. Volgens geruchten ging het zelfs zo ver dat hij besloot om Rome in brand te steken om de christenen daar de schuld van te kunnen geven.
15. De stad Rome wilde graag uitbreiden, onder andere in het Middellandse Zeegebied. Het was echter de Noord-Afrikaanse stad Carthago dat hier de macht had. Om de Romeinen te verslaan vertrok de Punische legerleider (van Carthago) met olifanten over de Alpen richting Rome.

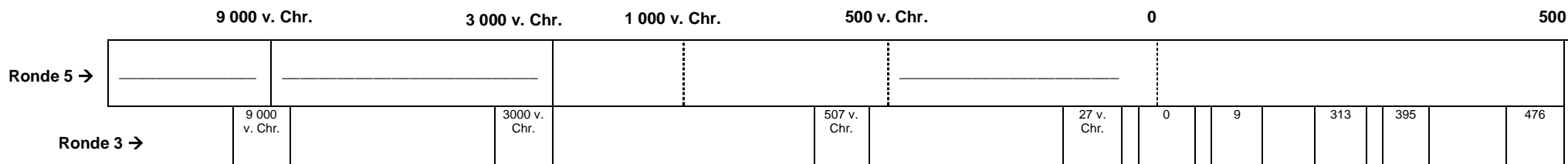
Ronde 5

In de historische periodes de prehistorie en de oudheid zien we verschillende soorten samenlevingen terug, namelijk, 'de landbouwstedelijke samenleving', 'de landbouwsamenleving' en 'de samenleving van jagers en verzamelaars'. Plaats deze namen op de juiste plek in de tijdbalk. Geef vervolgens een korte uitleg van deze drie verschillende samenlevingen.

CHRONOLOGIE

INTRODUCTIE PREHISTORIE EN OUDHEID (TIJDVAK 1 EN 2)

Ötzi
Ca. 5300 v. Chr.

Hannibal
247 – 283 v. Chr.

Nero
247 – 283 v. Chr.

Samenleving van jagers en verzamelaars: _____

Landbouwsamenleving: _____

Landbouwstedelijke samenleving: _____

Socrates
469 – 399 v. Chr.

Julius Caesar
100 – 44 v. Chr.

Constantijn de Grote
247 – 283 v. Chr.

Kenmerkende aspecten uit de prehistorie en oudheid (ronde 1)	
De prehistorie (de tijd van jagers en boeren)	De oudheid (de tijd van Grieken en Romeinen)
a.	d.
b.	e.
c.	f.
	g.
	h.

